

NII PIDIME TÖÖTAMA...

Hakkasin vabrikus tööle 1905. a. (olin siis 13 aastat vana). Töö oli noorte poiste jaoks küllaltki raske, kuid ometi tuli seda teha 12 tundi järjest, suvel isegi rohkem.

Kevadel, kui lumi juba sulama hakkas, ladusime talvel kokkuveetud puid riitadesse. Tihti olid jalad külmast veest läbimärjad. Ühe sülla puude ladumise eest saime 10 kop., päevas ladusime 4—5 sülda. Suvel käisime sadamas tühje tsemenditünni lahutamas, seal teenisime 50—60 kop. päevas.

16-aastaselt sain numbri peale tööle, seega olin juba täismeeeste kirjas. Pärast mitmesuguseid töid sain lõpuks vabrikusse tündritegijaks. Siin teenisin rubla ümber päevas, töö aga kestis ikka 12 tundi.

Esimese maailmasõja ajal anti meile ajapikendust. Palk oli meil väike. Otsustasime minna koos direktorilt tasu juurde nõudma.

Vana töölise August Lahi mälestusi

Tünderivabriku meister Klausson oli aga meie palganõudmise kavatsusest haisu ninasse saanud ja sellest direktorile teatanud. Kontoris ähvardas direktor meid kõiki töölt lahti lasta ja sõtta saata.

Palka meile seekord juurde ei pandud, kuid töölt vallandamist ja sõttasaatmist ka ei järgnenud.

Kaks meie meestest — Miiltop ja Sarapik — läksid aga Rakverre, et järele kuulata, kuidas linnas tööliste palgad on. Kuid nad arreteeriti Rakveres kui «mässajad» ja pandi trellide taha.

Sellest teada saanud, organiseerisime kohe suure tööliste koosoleku ja nõudsim, et meie seltsimehed vabastataks. Seejärel vabastati nad küll vanglast, kuid vabrikusse neid enam tööle ei võetud.

Ka korteriolud olid sel ajal väga kehvad. Kõigile kortereid ei jätkunud, olid mõned barakid ja kahekordne poissmeeste kivikasarm jõe kaldal. Selles kasarmus olid kahe toa peale üks köök, kahekordsed narid magamiseks, pikk laud piinkidega ja veeämber toobiga — see oligi kogu tubade mööbel ja sisetustus. Neis vabriku antud «mööbleeritud» tubades elasid ainult poissmehed. Perekonnainimesed pidid endale kuskilt külast peavarju muretsema. Nii oli tol ajal mõnel mehel perekond töökohast 10—20 versta kaugusel.

Hiljem hakati vähehaaval ka vabriku juurde perekonnakortereid ehitama, mis muidugi kaugeltki kõiki soovijaid ei rahuldanud.